

Ständigt hungrig

TEXT METTE MJÖBERG TEGNANDER
ILLUSTRATION JIMMY BUSSENIUS

Matlagning är det nya sextet – det fulaste är att inte kunna. Vi badar i handböcker om marinader och olika tillagningsmetoder samtidigt som vi inte tycks veta hur vi ska bli mätta.

Per Morberg glor på mig från bokhandelns skyltfönster med en fågel i näven och ett gevär över axeln. I korridoren doftar det ständigt nybakt och mina vänner pratar om senaste avsnitten av *Halv åtta hos mig*. Oavsett om jag läser bloggar om politik, mode eller populärkultur, så finns maten där. Närbilder på rykande dumplings, pastellfärgade macarones eller yoghurttallriker med honungsglaserade ekologiska valnötter.

Matlagandet har gått från att vara en ren hushållssyssla och ett sätt att ta vara på resurser, till att bli en självberikande hobby som vi ska njuta av. Håkan Jönsson är matetnolog vid Lunds universitet och har arbetat som kock på Grand Hotel i Lund. Han har sett hur vårt förhållningssätt till maten har förändrats.

– Nu finns det ett ekonomiskt utrymme för att låta det vara lustfyllt. Vi letar nästan tvångsmässigt efter positiva upplevelser i dag. Matlagning är ett av få ting där vi aktiverar alla våra sinnen, vi får känna, lukta och smaka. Något som är ovanligt i dag, då vi spenderar så mycket tid vid datorn, säger han.

ÄVEN I TV-RUTAN skildras vårt matintresse. I ett avsnitt av tv-serien *Solsidan* får lättemamman Mickan fullständig panik då hon inser att hon är den enda föräldern som ger sitt barn burkmat. Alla andra kokar puré på egen hand. När Mickans egna matlagningsförsök går åt skogen, håller hon helt sonika över burkmaten till plastburkar, och låtsas att hon lagat barnmaten själv. Avsnittet sätter fingret på något, nämligen att maten i dag har blivit en stark statussymbol.

– Genom maten markerar vi vilken grupp vi tillhör eller skulle vilja tillhöra. Det är också ett sätt att visa vilken position man har och att man kan något, säger Håkan Jönsson.

Tidigare har vi kunnat visa vår status och rikedom genom stora middagar och tonvis med mat. Men för att imponera på sina medmänniskor i dagens överflödssamhälle behövs det något helt annat: kunskap.

"DET FINNS MYCKET som tyder på att just matlagning blivit ett av vår tids viktigaste religiösa substitut. Inte minst det massmediala matlagandet antar allt större likheter med kyrkans liturgi: tv-kockarna är vår tids prästerskap, den televiserade måltiden den nya nattvarden", skriver DN:s kulturchef Björn Wiman i en krönika under våren.

– Man ska inte längre vara kung i baren. Man ska vara kung i köket. Intresset för mat har blivit en statussymbol. Att inte kunna laga mat har blivit låg status. På sjuttioalet kunde vi umgås hemma hos någon med öl och ostbågar. Men i dag kan man inte bjuda sina vänner på samma rätt två gånger, för då gör man bort sig.

Björn Wiman menar att maten har blivit ett viktigt attribut för oss. Liksom ätandet är boudoir inte heller något vi bara gör i förbifarten. Det handlar om aktiva val och att visa vem man är genom den nya köksfläkten eller den fläckfria vita soffan.

– Man kan tydligt se att mat är del av ett koncept som vi nästan är religiöst besatta av. Kaklet i vårt nya badrum är del av samma koncept, som är unikt för vår tid, säger han och fortsätter:

– Jag tänker på nattvarden och grundtanken om att måltiden ska vara något som vi delar med varandra. Nattvarden innehöll bara bröd och vin. Inredningskatalogernas bilder på nutidens kök visar på vår kulturs gripande uttryck efter samhörighet, säger Björn Wiman.

HAN HAR UPPLEVT att det är särskilt viktigt att ha goda kunskaper om mat som man på 2000-talet.

– Jag är själv inte särskilt road av att laga mat, men jag märker hur många män i min egen ålder talar om surdeglimpor och dyra råvaror. Även männen i mina föräldrars generation har börjat intressera sig för mat. Efter pensionen har de fått mer tid och vill nu mäta sina krafter i köket och bli den nya Per Morberg, säger han.

Och det har väl knappast undgått någon att de moderna männen har klampat in och ställt

sig vid spisen. Med sig har de tagit glänsande filéknivar, tryckkokare och avancerade kaffekvarnar. Gordon Ramsey skriker sig högröd i ansiktet på tv och plötsligt vill alla snacka skit med Plura och Mauro över en köttgryta. Grillar införskaffas för dyra summor.

Samtidigt uppmanar kocken Alexandra Zazzi kvinnorna till att våga närma sig grillen och be sina män om grillråd. Det är inte svårare än att steka en biff i pannan, menar hon. Medan kvinnornas uppmanas till att lära sig mer om grillkoll, är det dock få män som uppmanas till att lära sig tillreda glasyr till cupcakes.

När männens brinnande matintresse beskrivs som en hobby eller ett nöderi, kan det finnas en nästan anklagande ton till de kvinnor som, gud nåde, lägger tid på att laga mat. När kvinnor vill göra inläggningar eller koka sylt, tycks många mena på att det är ett steg tillbaka.

Clara Lidström som driver bloggen "UnderbaraClara" är en av de kvinnor vars intresse ifrågasatts. Hon delar med sig av recept och skriver om mat och blir därför ofta kritiserad för att vara hemmafru och ett hån mot kvinnor som kämpat för jämställdhet. Men hon påpekar noga skillnaden mellan ett faktiskt vara en hemmafru och att arbeta hemifrån via frilansjobb. Hon skriver ironiskt: "Inte ska väl jag tjäna pengar på något som kvinnor traditionellt gjort gratis? För då kan det ju hända att dessa sysslor uppvärderas och gör att andra kvinnor (ve och fasa) också börjar tjäna pengar på samma sak!"

MEDAN MÄNNEN GÖR ett så kallat aktivt val, så tycks vi inte förstå att kvinnorna gör det likaså. Alla kvinnor vill verkligen inte baka småkakor, men varför skulle inte de som har ett intresse faktiskt kunna få göra det? I ett jämställt samhälle kanske Per Morberg också skulle bli ifrågasatt för sina timmar vid spisen, eller så skulle Clara Lidström inte behövt försvara att hon är en kvinna som försörjer sin familj genom sina kunskaper kring mat. Precis som Per Morberg uppenbarligen gör.

Men det finns fler förklaringar till varför plåtar med surdegbröd möts av beundrande blickar medan sockersöta cupcakes får höjda ögonbryn.

– Trivialt vitt mjöl och vitt socker har blivit så vanligt, alla har tillgång till det. Då tjänar man inga sociala poäng på det, på samma vis som man gör på någon speciell form av rörsocker eller surdeg, säger Håkan Jönsson.

KANSKE BORDE VI även fundera på varför vi slaviskt följer experternas råd och nojar över vad andra ser i vår matlåda. För det är ju endast föda, något som vi stoppar i oss för att få näring.

Aase Berg skriver i Expressen: "Men kan det inte komma ut en enda kokbok, en tidskrift eller ett teveprogram om hur man blandar till astronautpill, krubb och föda? En neutral fodermanual om hur man får i sig käket praktiskt och utan ovidkommande njutningspåbud?"

Då kan jag inte låta bli att dra en lättnadens suck över att någon vågar säga emot. Matlagningen tycks ha blivit ett sätt att fylla ett stort hål inom oss. Både män och kvinnor skulle kanske må bra av att lämna spisen ett tag, om inte annat för att våga fundera på varför det där hålet är så tomt och vad det egentligen är vi hungrar efter.